

Svar på ISF-rapport

**Rapport 2020:3 – Vad vet föräldrar om föräldrapenningen?
En redovisning av nyblivna föräldrars kunskap om reglerna för
föräldrapenning**

Datum: 2020-04-20

Svar på ISF rapport 2020:3 Vad vet föräldrar om föräldrapenningen?

004999-2018

Innehåll

Försäkringskassans kommentarer	3
ISF anser att Försäkringskassan bör rikta mer information till pappor	4
ISF anser att Försäkringskassan bör anpassa informationen till barnets ålder	4
Avslutande kommentar	5

Sammanfattning

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har gjort en enkätundersökning bland föräldrar för att undersöka vad dessa vet om föräldrapenningen. Urvalsgrupperna består av föräldrar till barn som är fyra och tretton månader. Svarsfrekvensen på enkäten var 27 procent.

ISF har utifrån ovanstående underlag dragit slutsatser om att Försäkringskassan behöver arbeta mer med riktad information. Som målgrupper nämns bland annat pappor, utrikesfödda och lågutbildade föräldrar.

Försäkringskassan menar att det finns mer att utveckla i vår externa kommunikation men att slutsatserna i rapporten bör tolkas med försiktighet då svarsfrekvensen är låg. Det finns risk för att svaren blir missvisande.

Försäkringskassans kommentarer

Försäkringskassan välkomnar Inspektionen för socialförsäkringens (ISF) rapport då ämnet alltid är högaktuellt för oss. Vi arbetar kontinuerligt med att informera alla föräldrar och vårt mål är att se till att informationen finns tillgänglig när föräldern behöver den.

Att Försäkringskassan generellt arbetar med att nå ut till alla föräldrar som grund innebär inte att vi inte riktar information. Vi har under året påbörjat nya kanaler med information, t.ex. Instagram och Verksamt.se. Försäkringskassan vill på det sättet nå ut till föräldrar som i nuläget tar ut få eller inga föräldrapenningdagar.

Försäkringskassan ställer sig däremot något tveksam till hur säkra slutsatser som kan dras från det enkätmaterial som ISF har samlat in, då svarsfrekvensen är 27 procent. Visserligen konstaterar ISF att resultaten bör tolkas med försiktighet och Försäkringskassan menar att med låg svarsfrekvens finns det risk att svaren blir missvisande. Det hade också varit intressant att koppla enkätresultaten till registerdata och föräldrarnas faktiska föräldrapeninguttag. Men vi instämmer i att resultatet ändå uppvisar indikationer på var det kan behövas ytterligare riktad information.

En annan viktig faktor som ISF inte beaktar är att föräldrar oftast är två om att bestämma hur föräldraledigheten ska fördelas. Det är sannolikt båda föräldrarnas kunskaper, preferenser och normer som påverkar föräldrarnas planering. Att papporna generellt sett är lediga efter mammorna innebär inte att papporna ensamma bestämmer när de ska vara lediga. Båda föräldrarna behöver vara överens om fördelen med ett mer jämställt uttag av föräldrapenning, för att det ska bli verklighet.

Rapporten utgår från kunskapen hos föräldrar uppdelade i två grupper. Förstagångsföräldrar vars barn är:

- fyra månader och
- tretton månader.

Utifrån detta underlag är det naturligt att de tillfrågade föräldrarna har minst kunskap om regler för föräldrapenningen som gäller barn som är fyra år och äldre. Det är

rimligen så att föräldrar söker den kunskap de behöver för tillfället och fokuserar inte på kunskap de kommer att behöva om tre år.

ISF anser att Försäkringskassan bör rikta mer information till pappor

Försäkringskassan arbetar till viss del med riktad information till pappor, bland annat genom information om jämställt uttag. Vi kan fortfarande se att mäns uttag av föräldrapenningdagar är lägre jämfört med kvinnors men menar att det inte är möjligt att förändra endast genom att informera. Det finns en stark norm i samhället om att kvinnan ska vara föräldraledig och det är också det som förväntas t.ex. av arbetsgivare. Detta kan påverka pappors uttag av föräldrapenning.

En pågående analys visar skillnad mellan föräldrapar som delar jämställt (40/60) och övriga föräldrapar. Skillnaden är att papporna i de jämställda föräldraparen är föräldralediga betydligt mer innan barnets ettårsdag. Det pekar på att det är viktigt att nå ut med information som syftar till att få föräldrarna att dela jämställt redan under barnets första levnadsår.

Försäkringskassan vill igen påpeka att det inte är upp till endast papporna att bestämma över sin föräldraledighet, utan att föräldrar tillsammans planerar ledigheten. Det är därför enligt Försäkringskassans mening inte tillräckligt att rikta information till papporna, utan kunskapen bör rikta sig till familjen som helhet och fokusera på fördelarna med ett jämställt uttag.

ISF anser att Försäkringskassan bör anpassa informationen till barnets ålder

Föräldrar behöver kontinuerlig information under hela den period föräldrarna har föräldrapenningdagar att nyttja. Behovet av information ser annorlunda ut beroende på vilken ålder barnet är i, menar ISF. Försäkringskassan instämmer och det finns vissa indikationer på det behovet i och med att föräldrar generellt sett har mindre kännedom om vilka regler som gäller när barnet är äldre.

Det kan visserligen också förklaras med att större delen av föräldrar använder flest föräldrapenningdagar under barnets första två år. Då det i enkäten endast är föräldrar till väldigt små barn som deltagit, är det sannolikt att dessa föräldrar inte har hunnit börja fokusera på hur de ska lägga upp resterande föräldraledighet.

Försäkringskassan arbetar med riktad information baserad på hur gammalt barnet är:

- Innan barnet föds
- Barnet är ca tio månader
- Barnet är ca tre år (och det finns fler än 96 föräldrapenningdagar kvar)

Den information som skickas ut innan barnet är fött skickas endast till den födande föräldern, eftersom det är den enda förälder vi har kännedom om vid det tillfället. Vid övriga informationstillfällen adresseras båda föräldrarna.

Riktad information till föräldrar som är födda i utlandet

Försäkringskassan har lättillgänglig information på flera olika språk, vi har en kundtjänst som är flerspråkig där det finns möjlighet för föräldern att beställa samtal på sitt eget språk. Vi arbetar kontinuerligt med att också producera våra webinarium med andra språkval.

Det pågår ett arbete med att ändra de engelska sidorna på vår hemsida så att det ska bli enklare att göra val där, enklare att till exempel kunna ta sig till en sida med information på det egna språket.

Avslutande kommentar

Det är oerhört viktigt för Försäkringskassan att vara tillgänglig och att nå ut med information kring föräldraförsäkringen till alla föräldrar. Vårt huvudsakliga fokus lägger vi på digital kommunikation, bland annat på grund av att kommunikationen då är tillgänglig för föräldern när det passar föräldern att ta till sig den. Det är i nuläget 99 procent av alla föräldrar som ansöker om föräldrapenning genom e-tjänsten. Det gör att vi direkt i e-tjänsten kan hjälpa föräldern att ge oss all nödvändig information för att i möjligaste mån slippa komplettera senare. Detta i sin tur leder till snabbare handläggning av föräldrarnas ärende.

Försäkringskassan vill uppmärksamma att det inte är möjligt att uppnå målet med jämställt uttag av föräldrapenningdagar endast genom information. Det finns en stark tradition om hur familjer planerar föräldraledigheten och normen är väletablerad. Det krävs därför mer incitament för familjen att ändra på den än att endast få mer kunskap om fördelarna för familjen. Vi behöver arbeta med målet från olika håll, till exempel genom att arbetsgivare också bidrar till att förändra normen.

Slutligen instämmer Försäkringskassan i ISF:s bedömning om att vi behöver genomföra flera olika typer av informationsinsatser som riktar sig till alla föräldrar. Det är också så vi arbetar idag med fokus på föräldrar som generellt sett har ett färre uttag av föräldrapenningdagar.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Alexandra Wallin i närvaro av avdelningschefer Gabriella Bremberg och Sten Eriksson samt verksamhetsutvecklare Linda Marklund, den senare som föredragande.

Alexandra Wallin

Linda Marklund